

МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ
АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПЕНІТЕНЦІАРНОЇ СЛУЖБИ

Кафедра психології

СИЛАБУС
«Кейс-менеджмент в діяльності пробації»
спеціальність 262 «Правоохоронна діяльність»
форма навчання: денна

РОЗРОБНИК:

доцент кафедри психології,
кандидат педагогічних наук,
Юлія ШАРАПОВА

ЗАТВЕРДЖЕНО:

на засіданні кафедри психології,
протокол від № 13 від 28 серпня 2023 року

Кредити та
кількість годин:

3 кредит ECTS; години: 14 лекційних, 14 семінарських, 16
практичних та 46 самостійна робота.

Анотація курсу

Сьогодні пробація є невід'ємним елементом системи кримінальної юстиції багатьох країн та результатом демократичного розвитку суспільства, який доведений майже двохсотрічною історією розвитку пробації. Прийняття Закону України «Про пробацію» стало реальним кроком у сфері наближення юстиції України до міжнародних стандартів і впровадження у державі принципово нової системи заходів кримінально-правового характеру, притаманної демократичному суспільству. Виходячи зі змісту завдань пробації, визначених Законом України «Про пробацію», на орган пробації покладаються принципово нові завдання, пов'язані з:

- підготовкою досудових доповідей щодо обвинувачених;
- проведенням соціально-виховної роботи із засудженими;
- реалізацією пробаційних програм стосовно осіб, звільнених від відбування покарання з випробуванням; здійсненням заходів з підготовки осіб, які відбувають покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк, до звільнення.

Реалізація майже кожної з перелічених новацій базується вже не на вузькому контролі виконання визначених законом та рішенням суду обов'язків засудженого, а потребує аналізу та оцінки конкретного випадку, вміння персоналу пробації робити висновки та розробляти ефективні заходи впливу на поведінку, спілкуватися з ним та мотивувати до змін, що передбачає знання не лише в області юриспруденції, але й у психології, соціальній роботі, педагогіці. Даний курс не є виключно теоретичним узагальненням.

Цей курс містить практичний досвід роботи соціальних фахівців, спеціалістів у галузі сервісних послуг уразливим категоріям наших громадян з різних регіонів України, які протягом останніх років доклали багато зусиль для створення ефективного механізму вирішення соціальних та інших проблем особи для поліпшення якості її життя та виключення можливих негативних проявів поведінки.

Даний курс дасть змогу майбутньому ефективно виконувати свою роботу, консолідувати зусилля громадських організацій та державних установ у напрямку забезпечення суспільства шляхом 3 попередження рецидивних злочинів через впровадження ефективної системи нагляду та реабілітації правопорушників, створення умов для їх виправлення.

Метою навчальної дисципліни є формування системи знань та практичних навичок майбутніх фахівців щодо оцінки, планування, допомоги та підтримки в отриманні соціальних послуг суб'єктами пробації найбільш ефективним способом.

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- оволодіння теоретичними знаннями, щодо здійснення процесу кейс-менеджменту стосовно суб'єктів пробації;
- формування вмінь щодо застосування інструментів ведення випадку в роботі з суб'єктами пробації;
- оволодіння практичними навичками кейс-менеджменту: входження в контакт; оцінка; планування, визначення цілей; інтервенція; моніторинг плану.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми курсанти (студенти) повинні:

знати :

- поняття, цілі, принципи кейс-менеджменту;
- сучасні моделі кейс-менеджменту;
- прийоми, техніки та стратегії проведення мотиваційного інтерв'ювання;
- методiku та особливості порядку проведення оцінки ризику вчинення повторного кримінального правопорушення клієнтами служби пробації;
- методи збору та аналізу інформації про особистість обвинуваченого (засудженого);
- особливості організації та здійснення супроводу справи;

вміти :

- збирати та аналізувати інформацію про вплив криміногенних факторів на поведінку

обвинуваченого (засудженого);

– здійснювати аналіз результатів обробки інформації з метою надання соціальних послуг суб'єктам пробації;

– складати та заповнювати Форми оцінок ризику вчинення засудженими повторного кримінального правопорушення для суб'єктів пробації;

– аналізувати статичні та динамічні фактори ризику, складати соціально-психологічну характеристику на обвинуваченого (засудженого);

– розробляти індивідуальний план роботи з суб'єктами пробації.

Організація навчання

Тематичний план

№ розділів,	Найменування розділів, тем	Обсяг аудиторного часу, акад. год.				
		Всього	Денна форма			
			Л	СЗ	ПЗ	СР
1.	Поняття, цілі та принципи кейс-менеджменту	8	2	2	-	4
2.	Сучасні європейські моделі кейс-менеджменту	8	2	2	-	4
3.	Поняття функцій кейс-менеджерів в сучасних умовах та етичні вимоги до їх діяльності	8	2	2	2	6
4	Роль і місце кейс-менеджменту в сучасній пробації, його загальні функції та сфера застосування	10	2	2	2	6
5.	Використання кейс-менеджменту при підготовці досудової доповіді	12	2	2	2	6
6.	Особливості кейс-менеджменту при роботі із неповнолітніми	12	2	2	2	6
7.	Сучасні підходи та інструменти ведення випадку у центрі пробації	10	2	2	4	6
8.	Методика складання індивідуального плану допомоги суб'єктам пробації, його контроль за роботою з випадком та аналіз результатів	12	2	-	4	6
Всього за курс		90	16	14	16	44

Завдання до семінарів та практичних занять

Семінарські заняття

Готуючись до семінарського заняття Ви маєте підготувати конспект питань, що містяться в плані відповідної теми. Наявність конспекту всіх (!) питань та ваша присутність на занятті є запорукою успішної роботи та отримання балів (їх кількість залежить від вашої активності та якості підготовки). Відсутність конспекту або неповний конспект, навіть за умови вашої присутності на семінарі, оцінюється в 0 балів.

Плани семінарських занять
Семінарське заняття 1. Поняття, цілі та принципи кейс-менеджменту

План:
(навчальні питання)

1. Визначення поняття кейс-менеджмент та основні характеристики:

Контрольні запитання:

- Дайте визначення поняттям кейс, кейс-менеджмент, випадок, оцінка, планування.
- Історичний аспект поняття кейс-менеджмент та його розвиток.
- Мета та практичне значення кейс-менеджменту.
- Основні цілі та задачі кейс-менеджменту.
- Кейс-менеджмент в соціальній роботі.

2. Етичні аспекти кейс-менеджменту:

Контрольні запитання:

- Назвіть основні етичні аспекти кейс-менеджменту.
- Соціальна справедливість та її характеристика.
- Людська гідність як етичний аспект соціальної роботи.
- Стосунки між клієнтом та його оточенням в кейс-менеджменті.
- Відповідальність кейс-менеджменту та кейс-менеджера.
- Стадії кейс-менеджменту.
- Планування у кейс-менеджменті.
- Етапи кейс-менеджменту.

3. Основні принципи кейс-менеджменту:

Контрольні запитання:

- Етика соціальної роботи.
- Визначення принципів соціальної роботи.
- Основні принципи кейс-менеджменту.
- Індивідуальний підхід у кейс-менеджменті.
- Орієнтація послуг на клієнта.
- Орієнтація на сильні сторони клієнта.
- Партнерські стосунки між клієнтом та кейс-менеджером.
- Робота з випадком.
- Командна робота.
- Компетентність кейс-менеджера.
- Моделі кейс-менеджменту.

Методичні рекомендації щодо підготовки до семінарського заняття:

Під час підготовки до семінарського заняття з метою поглибленого вивчення теоретичного матеріалу рекомендується:

- Опрацювати рекомендовану літературу.
- **Написати реферативні повідомлення на теми:**
  1. Кейс-менеджмент внутрішньо-переміщених осіб.
  2. Кейс-менеджмент в соціальній роботі.
  3. Роль кейс-менеджера в роботі з особистістю.
  4. Стратегії досягнення цілей кейс-менеджменту.

Рекомендована література

Основна

1. Ю. В. Тодорцева Кейс-менеджмент як метод соціальної роботи в процесі підготовки професійно мобільних майбутніх фахівців соціальної сфери. 2020 р., № 69, Т. 3. ISSN 1992-

5786. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах с. 133-137. DOI <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2020.69-3.27>.

2. Орієнтація на клієнта: практичний poradnik для юриста системи надання БПД. Посібник. /Автори Арцимович А.О., Бреус С.М., Гошовський В.Ю., Ібрагімова І.М., Кулішова Т.В., Марчук М.Є., Марчук Н.І., Мередова А.Х., Сінчук О.А./ Ред – Гриб О.К., Тертичка О.В. – К.: Проект «Доступна та якісна правова допомога в Україні», 2019. Режим доступу: <https://gala-project-2.gitbook.io/robota-z-kl-ntami-pos-bnik/>, вільний. Дата публікації: 10.09.2019.

3. Профілювання та кейс-менеджмент в сфері зайнятості населення: метод. посібник [авт. кол.: О. Волгіна, Н. Гусак] / упорядн. – заг. ред. О. Іванова, О. Волгіна; ПРООН в Україні, Проект «Підтримка реформи соціального сектору в Україні». – К.: Ваіте, 2017. – 72 с.

Допоміжна

1. Кейс-менеджмент внутрішньо-переміщених осіб: методичні рекомендації / Автор-упорядник: Гусак Н.С. – К., 2015. — 62 с.

2. Жуковська А.Ю. Наукові детермінанти інклюзивного підприємництва. Регіональні аспекти розвитку продуктивних сил України, 2020, Вип. № 25, С. 42- 48.

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

1. <https://docplayer.net/78149924-Metodichni-rekomendaciyi-z-keys-menedzhmentu-vnutrishno-peremishchenih-osib.html>

Семінарське заняття 2. Сучасні європейські моделі кейс-менеджменту

План:

(навчальні питання)

1. Визначення основних моделей кейс-менеджменту та їх основні характеристики:

Контрольні запитання:

- Дайте визначення поняттю модель кейс-менеджменту.
- Модель інтенсивного втручання.
- Клінічна модель кейс-менеджменту.
- Зосереджена на сильних сторонах модель.
- Універсальна брокерська модель
- Характеристика – модель.
- Технології інклюзивного підприємництва.
- Поняття наснаження та його характеристика.

2. Консультування в технології кейс-менеджменту при соціальному супроводі.

Контрольні запитання:

- Процес кейс-менеджменту.
- Консультування, професійне консультування.
- Етапи процесу консультування.
- Модель інтерв'ю.
- Онлайн-консультування.

Методичні рекомендації щодо підготовки до семінарського заняття:

Під час підготовки до семінарського заняття з метою поглибленого вивчення теоретичного матеріалу рекомендується:

– Опрацювати рекомендовану літературу.

– **Написати реферативні повідомлення на теми:**

1. Соціальне консультування як складова соціальної роботи для надання допомоги вразливим категоріям населення
2. Соціальний супровід клієнта
3. Роль кейс-менеджера в роботі з безробітними.

4. Основи професійної консультації безробітних.

Рекомендована література

Основна

1. Профілювання та кейс-менеджмент в сфері зайнятості населення: метод. посібник [авт. кол.: О. Волгіна, Н. Гусак] / упорядн. – заг. ред. О. Іванова, О. Волгіна; ПРООН в Україні, Проект «Підтримка реформи соціального сектору в Україні». – К.: Ваїте, 2017. – 72 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

1. <https://core.ac.uk/download/pdf/339163194.pdf>
2. <https://qala-project-2.gitbook.io/robota-z-kl-ntami-pos-bnik/1.-zagalna-chastina/1.4.-vimogi-do-roboti-na-posadi.-kompetenciyi-nachalnika-strukturnogo-pidrozdilu-yakii-zabezpechuye>

Семінарське заняття 3. Поняття функцій кейс-менеджерів в сучасних умовах та етичні вимоги до їх діяльності

План:

(навчальні питання)

1. Функції кейс-менеджера та вимоги до його кваліфікації:
Контрольні запитання:
  - Дайте визначення базовим поняттям кейс-менеджера.
  - Супервізор та його характеристика.
  - Функції кейс-менеджменту:
    - взаємодія з клієнтами та їх залучення.
    - оцінка потреб, ситуації, сильних та слабких сторін клієнта;
    - розробка та впровадження індивідуального плану кейс-менеджменту;
    - моніторинг надання послуг;
    - оцінювання результатів;
    - завершення роботи з випадком;
    - ведення відповідної документації;
    - взаємодія з організаціями та фахівцями, які надають послуги в громаді.
2. Етичний кодекс взаємодії кейс-менеджерів.
Контрольні запитання:
  - Етичні принципи взаємодії.
  - Норми етичної поведінки спеціаліста.

Методичні рекомендації щодо підготовки до семінарського заняття:

Під час підготовки до семінарського заняття з метою поглибленого вивчення теоретичного матеріалу рекомендується:

- Опрацювати рекомендовану літературу.
- **Написати реферативні повідомлення на теми:**
  - Умови використання кейс-менеджменту в соціальній роботі.
  - Кейси та вправи у соціальній роботі.
  - Роль кейс-менеджера в оцінюванні результатів.

Рекомендована література

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

1. <https://core.ac.uk/download/pdf/339163194.pdf>
2. <https://qala-project-2.gitbook.io/robota-z-kl-ntami-pos-bnik/1.-zagalna-chastina/1.4.-vimogi-do-roboti-na-posadi.-kompetenciyi-nachalnika-strukturnogo-pidrozdilu-yakii-zabezpechuye>

Семінарське заняття 4. Роль і місце кейс-менеджменту в сучасній пробації, його загальні функції та сфера застосування

План: (навчальні питання)

1. Поняття кейс-менеджменту в пробації, його функції та сфера застосування.

Контрольні запитання:

- Нормативно-правова основа реалізації кейс-менеджменту в українській системі пробації.
- Призначення та роль кейс-менеджменту в сучасній пробації.
- Види кейс-менеджменту:
  - динамічний,
  - скоординований,
  - цілеспрямований,
  - заснований на потребах,
  - заснований на результатах оцінки кейс-менеджмент.

2. Моделі кейс-менеджменту в пробації.

Контрольні запитання:

- Моделі кейс-менеджменту в пробації:
- оцінка потреб суб'єкта пробації;
- розробка плану взаємодії кейс-менеджера та суб'єкта пробації;
- моніторинг прогресування суб'єкта пробації;
- захист інтересів суб'єкта пробації (при необхідності).
- «Кейс без менеджменту» — надання необхідної допомоги одразу після опису випадку.

Методичні рекомендації щодо підготовки до семінарського заняття:

Під час підготовки до семінарського заняття з метою поглибленого вивчення теоретичного матеріалу рекомендується:

- Опрацювати рекомендовану літературу.
- **Написати реферативні повідомлення на теми:**
  5. Кейс-менеджмент в роботі служби пробації.
  6. Ведення випадку в роботі із засудженими.
  7. Співпраця органу пробації з навчальними закладами.

Рекомендована література

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

1. <https://aph.org.ua/wp-content/uploads/2016/08/case-site.pdf>
2. <https://core.ac.uk/download/pdf/339163194.pdf>
3. <https://qala-project-2.gitbook.io/robota-z-kl-ntami-pos-bnik/1.-zagalna-chastina/1.4.-vimogi-do-roboti-na-posadi.-kompetencyi-nachalnika-strukturnogo-pidrozdilu-yakii-zabezpechuye>

Семінарське заняття 5. Використання кейс-менеджменту при підготовці досудової доповіді

План:

1. Роль кейс-менеджменту при складанні досудової доповіді.

Контрольні запитання:

- Зміст досудової доповіді та її мета.
- Призначення та роль кейс-менеджменту в сучасній пробації.
- План оцінки ризиків та потреб.
- Рівні втручання.
- Алгоритм кейс-менеджменту на стадії підготовки досудової доповіді.

2. Методичні рекомендації щодо застосування анкети оцінки ризиків та потреб.

Контрольні запитання:

- Загальні застереження.

- Принципи оцінки та організації роботи.
- Рекомендації стосовно заповнення позицій анкети.
- Кримінально-правові ознаки:
- Попередні судимості;
- Вік вчинення першого злочину;
- Повторність, сукупність, рецидив злочинів;
- Форма вини за терерішньою судимістю;
- Критерія злочину за теперішньою судимістю;
- Наявність обставин, які обтяжують відповідальність за судимістю;
- Час, який минув з моменту попереднього засудження /звільнення від покарання чи кримінальної відповідальності;
- Час, який особа в сукупності провела в місцях позбавлення волі (за всіма наявними судимостями).

Методичні рекомендації щодо підготовки до семінарського заняття:

Під час підготовки до семінарського заняття з метою поглибленого вивчення теоретичного матеріалу рекомендується:

- Опрацювати рекомендовану літературу.
- **Написати реферативні повідомлення на теми:**
  - Структура досудової доповіді: соціально-психологічна характеристика (історія правопорушень, особистісні характеристики).
  - Оцінка ризиків вчинення повторного кримінального правопорушення.
  - Висновок про можливість виправлення без обмеження волі або позбавлення волі на певний строк.
  - Принцип кейс-менеджменту у цивільному судочинстві: порівняльне дослідження законодавства Італії та України.
  - Особливості використання методу оцінки ризиків і потреб засуджених: міжнародні підходи та національна практика.

Рекомендована література

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

1. <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/b119b739-938d-4cea-b5b5-e9fd4c000c3d/content>
2. <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2016/12/63.pdf>
3. <https://gala-project-2.gitbook.io/robota-z-kl-ntami-pos-bnik/dodatki/1.-keis-menedzhment>
4. <https://gala-project-2.gitbook.io/robota-z-kl-ntami-pos-bnik/1.-zagalna-chastina/1.4.-vimogi-do-roboti-na-posadi.-kompetencyi-nachalnika-strukturnogo-pidrozdilu-yakii-zabezpechuye>

Семінарське заняття 6. Особливості кейс-менеджменту при роботі із неповнолітніми

План:

(навчальні питання)

- 1. Сектор ювенальної пробації: функції та задачі інституції:**
  - Загальні положення;
  - Основні завдання та функції;
  - Права персоналу Сектору;
  - Повноваження персоналу Сектору;
  - Конфіденційність та інше.
- 2. Правила ефективного кейс-менеджменту при роботі із неповнолітніми:**
  - Фактори ризику;
  - Принципи.
- 3. Методичні рекомендації оцінки ризиків вчинення повторного кримінального правопорушення повнолітніми особами, які вчинили кримінальні правопорушення**

(обвинувачуються у вчиненні кримінальних правопорушень)» при веденні випадку неповнолітнього:

- Форма оцінки;
- Структура форми оцінки (розділи).

Методичні рекомендації щодо підготовки до семінарського заняття:

Під час підготовки до семінарського заняття з метою поглибленого вивчення теоретичного матеріалу рекомендується:

- Опрацювати рекомендовану літературу.
- **Написати реферативні повідомлення на теми:**
  - Сектор ювенальної пробації: основні положення.
  - Соціальний, психолого-педагогічний та кримінологічний портрет неповнолітніх, які найчастіше скоюють правопорушення.
  - Встановлення контакту та підтримки довірливих стосунків з неповнолітнім.
  - Додаткові форми до плану роботи із неповнолітньою особою. План супроводу.
  - Оцінки ризиків вчинення повторного кримінального правопорушення повнолітніми особами.

Рекомендована література

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

1. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1031-17#Text>
2. https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/21324/1/UPF_Methodology-P01-RM-18-09-17_pr_obnova_WEB.pdf
3. <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2016/12/63.pdf>

Тема 7. Методика складання індивідуального плану допомоги суб'єктам пробації, його контроль за роботою з випадком та аналіз результатів

План:

(навчальні питання)

1. Аналіз випадку та його характеристика:

- Аналіз випадку та оцінювання;
- Ведення аналітичних записів;
- Звернення та ресурси клієнта;
- Рівень адаптованості.

2. Методичні рекомендації щодо складання індивідуального плану:

- Розробка індивідуального плану;
- Підбір послуг і постачальників;
- Модель континууму підтримки;
- Навички послуг;
- Документація ведення випадку;
- Супровід;
- Завершення роботи з випадком;
- Аналіз результатів.

3. Супервізія в роботі консультанта:

- Види супервізії;
- Частота супервізій.

Методичні рекомендації щодо підготовки до семінарського заняття:

Під час підготовки до семінарського заняття з метою поглибленого вивчення теоретичного матеріалу рекомендується:

- Опрацювати рекомендовану літературу.
- **Написати реферативні повідомлення на теми:**
  - Мотиваційне кольсугування та його характеристика.

- Система підтримки клієнта.
- Мобільність в роботі кольсунтанта.
- Захист прав та інтересів клієнта.

Рекомендована література

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

4. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1031-17#Text>
5. https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/21324/1/UPF_Methodology-P01-RM-18-09-17_pr_obnova_WEB.pdf
6. <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2016/12/63.pdf>

Практичні заняття

Підготовка до практичного заняття передбачає опрацювання матеріалів (текстів) необхідних для успішного виконання практичних завдань. Отже, ваші бали залежать від вашої попередньої підготовки.

Завдання до практичних занять

Практичне заняття 1. Роль і місце кейс-менеджменту в сучасній пробації, його загальні функції та сфера застосування

План:

1. Поняття кейс-менеджменту в пробації, його функції та сфера застосування.

Контрольні запитання:

- Нормативно-правова основа реалізації кейс-менеджменту в українській системі пробації.
- Призначення та роль кейс-менеджменту в сучасній пробації.
- Види кейс-менеджменту:
  - динамічний,
  - скоординований,
  - цілеспрямований,
  - заснований на потребах,
  - заснований на результатах оцінки кейс-менеджмент.

2. Моделі кейс-менеджменту в пробації.

Контрольні запитання:

- Моделі кейс-менеджменту в пробації:
- оцінка потреб суб'єкта пробації;
- розробка плану взаємодії кейс-менеджера та суб'єкта пробації;
- моніторинг прогресування суб'єкта пробації;
- захист інтересів суб'єкта пробації (при необхідності).
- «Кейс без менеджменту» — надання необхідної допомоги одразу після опису випадку.

Практичне заняття 2. Використання кейс-менеджменту при підготовці досудової доповіді

План:

1. Роль кейс-менеджменту при складанні досудової доповіді.

Контрольні запитання:

- Зміст досудової доповіді та її мета.
- Призначення та роль кейс-менеджменту в сучасній пробації.
- План оцінки ризиків та потреб.
- Рівні втручання.
- Алгоритм кейс-менеджменту на стадії підготовки досудової доповіді.

2. Методичні рекомендації щодо застосування анкети оцінки ризиків та потреб.

Контрольні запитання:

- Загальні застереження.
- Принципи оцінки та організації роботи.
- Рекомендації стосовно заповнення позицій анкети.

- Кримінально-правові ознаки;
- Попередні судимості;
- Вік вчинення першого злочину;
- Повторність, сукупність, рецидив злочинів;
- Форма вини за теперішньою судимістю;
- Критерія злочину за теперішньою судимістю;
- Наявність обставин, які обтяжують відповідальність за судимістю;
- Час, який минув з моменту попереднього засудження /звільнення від покарання чи кримінальної відповідальності;
- Час, який особа в сукупності провела в місцях позбавлення волі (за всіма наявними судимостями).

Практичне заняття 3. Особливості кейс-менеджменту при роботі із неповнолітніми

План:

1. Сектор ювенальної пробації: функції та задачі інституції:

- Загальні положення;
- Основні завдання та функції;
- Права персоналу Сектору;
- Повноваження персоналу Сектору;
- Конфіденційність та інше.

2. Правила ефективного кейс-менеджменту при роботі із неповнолітніми:

- Фактори ризику;
- Принципи.

3. Методичні рекомендації оцінки ризиків вчинення повторного кримінального правопорушення повнолітніми особами, які вчинили кримінальні правопорушення (обвинувачуються у вчиненні кримінальних правопорушень)» при веденні випадку неповнолітнього:

- Форма оцінки;
- Структура форми оцінки (розділи).

Практичне заняття 4. Методика складання індивідуального плану допомоги суб'єктам пробації, його контроль за роботою з випадком та аналіз результатів

План:

1. Аналіз випадку та його характеристика:

- Аналіз випадку та оцінювання;
- Ведення аналітичних записів;
- Звернення та ресурси клієнта;
- Рівень адаптованості.

2. Методичні рекомендації щодо складання індивідуального плану:

- Розробка індивідуального плану;
- Підбір послуг і постачальників;
- Модель континууму підтримки;
- Навички послуг;
- Документація ведення випадку;
- Супровід;
- Завершення роботи з випадком;
- Аналіз результатів.

3. Супервізія в роботі консультанта:

- Види супервізії;
- Частота супервізій.

Завдання для самостійної роботи

Ряд питань навчальної дисципліни виносяться на самостійне опрацювання. Виконання самостійної роботи оцінюється окремо та є невід'ємною складовою

успішного проходження курсу. Для виконання завдань самостійної роботи вам необхідно зробити конспект нижчезазначених питань. Кожне питання має бути ґрунтовно висвітлене в обсязі не менше двох сторінок рукописного тексту.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Кейс-менеджмент внутрішньо-переміщених осіб.
2. Кейс-менеджмент в соціальній роботі.
3. Роль кейс-менеджера в роботі з особистістю.
4. Стратегії досягнення цілей кейс-менеджменту.
5. Соціальне консультування як складова соціальної роботи для надання допомоги вразливим категоріям населення
6. Соціальний супровід клієнта
7. Роль кейс-менеджера в роботі з безробітними.
8. Основи професійної консультації безробітних.
9. Умови використання кейс-менеджменту в соціальній роботі.
10. Кейси та вправи у соціальній роботі.
11. Роль кейс-менеджера в оцінюванні результатів.
12. Кейс-менеджмент в роботі служби пробації.
13. Ведення випадку в роботі із засудженими.
14. Співпраця ограну пробації з навчальними закладами.
15. Структура досудової доповіді: соціально-психологічна характеристика (історія правопорушень, особистісні характеристики).
16. Оцінка ризиків вчинення повторного кримінального правопорушення.
17. Висновок про можливість виправлення без обмеження волі або позбавлення волі на певний строк.
18. Принцип кейс-менеджменту у цивільному і судочинстві: порівняльне дослідження законодавства Італії та України.
19. Особливості використання методу оцінки ризиків і потреб засуджених: міжнародні підходи та національна практика.
20. Сектор ювенальної пробації: основні положення.
21. Соціальний, психолого-педагогічний та кримінологічний портрет неповнолітніх, які найчастіше скоюють правопорушення.
22. Встановлення контакту та підтримки довірливих стосунків з неповнолітнім.
23. Додаткові форми до плану роботи із неповнолітньою особою. План супроводу.
24. Оцінки ризиків вчинення повторного кримінального правопорушення повнолітніми особами.
25. Мотиваційне консультування та його характеристика.
26. Система підтримки клієнта.
27. Мобільність в роботі консультанта.
28. Захист прав та інтересів клієнта.

Порядок оцінювання

Оцінювання ваших досягнень відбувається за системою відображеною в Таблиці 1
Таблиця 1

№ розділів,	Найменування розділів, тем	Обсяг аудиторного часу, акад. год.				
		Всього	Денна форма			
			Л	СЗ	ПЗ	СР
1.	Поняття, цілі та принципи кейс-менеджменту	6	1	3	-	2
2.	Сучасні європейські моделі кейс-менеджменту	6	1	3	-	2
3.	Поняття функцій кейс-менеджерів в сучасних умовах та етичні вимоги до їх діяльності	9	1	3	3	2
4	Роль і місце кейс-менеджменту в сучасній пробації, його загальні функції та сфера застосування	11	1	3	3	4
5.	Використання кейс-менеджменту при підготовці досудової доповіді	10	1	3	3	3
6.	Особливості кейс-менеджменту при роботі із неповнолітніми	11	1	3	3	4
7.	Сучасні підходи та інструменти ведення випадку у центрі пробації	14	1	3	6	4
8.	Методика складання індивідуального плану допомоги суб'єктам пробації, його контроль за роботою з випадком та аналіз результатів	8	1	-	3	4
9.	Екзамен	25				
Всього за курс		100	8	21	21	25

За ведення конспекту лекцій нараховується 1 бал за кожну тему, що повністю відображена у вашому конспекті. Таким чином, за роботу на лекціях ви можете отримати до 8 балів. Нагадуємо, що під час лекцій та інших занять не припустимо відволікатись розмовами, користуватись мобільними телефонами та іншими гаджетами, порушувати дисципліну в будь який інший спосіб. Запізнення на лекцію так само не припустимі, викладач залишає засобою право не допустити до заняття студента, що порушує дисципліну або запізнюється. Поважайте працю викладача, ваших товаришів по навчанню та себе – дотримуйтесь дисципліни під час освітнього процесу. Ці ж самі правила поведінки поширюються й на інші форми занять (семінари, практичні). Користування гаджетами для доступу до мережі Інтернет припустиме лише під час семінарських/практичних занять за вказівкою чи дозволом викладача. Пропущені лекції слід відпрацювати переписавши конспект та продемонструвавши його викладачу, при цьому слід бути готовим відповісти найого питання за змістом лекції.

Робота на семінарах оцінюється за наступними критеріями:

- ваша присутність та повний конспект семінарських питань забезпечують вам 0.5 бал;
- для того аби отримати ще один бал слід брати участь в опрацюванні семінарських питань (доповнення, відповідь на питання викладача,

висловлення своєї обґрунтованої точки зору під час обговорення проблемних питань);

- виступ із доповіддю на питання за планом семінарського завдання може принести вам ще один бал за умови, що відповідь буде змістовною та відповідати плановому питанню;
- якщо, при виступі, ви проявите ґрунтовну підготовку, висловите власну точку зору щодо висвітлюваної проблеми й підкріпите її аргументацією, правильно відповісте на уточнюючі питання викладача то можете отримати ще 1 бал.

Таким чином ваша участь в роботі семінару може принести вам до 3 балів за одне заняття. Пропущений семінар відпрацьовується написанням конспекту всіх питань з плану заняття та відповідями на питання викладача за змістом семінару під час відпрацювання.

Практичні заняття можуть принести вам по 3 бали за одне заняття за умови попереднього опрацювання матеріалів для підготовки до заняття й успішного виконання всіх завдань безпосередньо на самому занятті. Не виконання завдань знижує ваш бал пропорційно відсотку й рівнів складності завдань з якими ви не впорались. Ваша присутність без підготовки та нездатність впоратись із завданнями оцінюється 0 балів. Відпрацювання пропущених чи оцінених у 0 балів занять відбувається за умови попереднього ознайомлення з матеріалами для підготовки до практичного заняття та виконання завдань запропонованих викладачем (увага – завдання можуть відрізнятись від тих, що вирішували ваші одногрупники).

Підсумковий контроль з дисципліни відбувається у вигляді екзамену на якому ви можете отримати до 25 балів в залежності від повноти та обґрунтованості ваших відповідей. Схема переведення балів у підсумкову оцінку наведена в Таблиці 2.

Таблиця 2

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	
64-74	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Питання до екзамену:

1. Поняття кейс-менеджмент та основні характеристики.
2. Дайте визначення поняттям кейс, кейс-менеджмент, випадок, оцінка, планування.
3. Історичний аспект поняття кейс-менеджмент та його розвиток.
4. Мета та практичне значення кейс-менеджменту.
5. Основні цілі та задачі кейс-менеджменту.
6. Кейс-менеджмент в соціальній роботі.
7. Етичні аспекти кейс-менеджменту.
8. Назвіть основні етичні аспекти кейс-менеджменту.
9. Соціальна справедливість та її характеристика.
10. Людська гідність як етичний аспект соціальної роботи.
11. Стосунки між клієнтом та його оточенням в кейс-менеджменті.
12. Відповідальність кейс-менеджменту та кейс-менеджера.
13. Стадії кейс-менеджменту.
14. Планування у кейс-менеджменті.
15. Етапи кейс-менеджменту.
16. Основні принципи кейс-менеджменту.
17. Етика соціальної роботи.
18. Визначення принципів соціальної роботи.
19. Основні принципи кейс-менеджменту.
20. Індивідуальний підхід у кейс-менеджменті.
21. Орієнтація послуг на клієнта.
22. Орієнтація на сильні сторони клієнта.
23. Партнерські стосунки між клієнтом та кейс-менеджером.
24. Робота з випадком.
25. Командна робота.
26. Компетентність кейс-менеджера.
27. Моделі кейс-менеджменту.
28. Кейс-менеджмент внутрішньо-переміщених осіб.
29. Кейс-менеджмент в соціальній роботі.
30. Роль кейс-менеджера в роботі з особистістю.
31. Стратегії досягнення цілей кейс-менеджменту.
32. Визначення основних моделей кейс-менеджменту та їх основні характеристики.
33. Дайте визначення поняттю модель кейс-менеджменту.
34. Модель інтенсивного втручання.
35. Клінічна модель кейс-менеджменту.
36. Зосереджена на сильних сторонах модель.
37. Універсальна брокерська модель.
38. Характеристика – модель.
39. Технології інклюзивного підприємництва.
40. Поняття наснаження та його характеристика.
41. Консультування в технології кейс-менеджменту при соціальному супроводі.
42. Процес кейс-менеджменту.
43. Консультування, професійне консультування.
44. Етапи процесу консультування.
45. Модель інтерв'ю.
46. Онлайн-консультування.
47. Соціальне консультування як складова соціальної роботи для надання допомоги вразливим категоріям населення.
48. Соціальний супровід клієнта.
49. Роль кейс-менеджера в роботі з безробітними.
50. Основи професійної консультації безробітних.
51. Функції кейс-менеджера та вимоги до його кваліфікації.

52. Дайте визначення базовим поняттям кейс-менеджера.
53. Супервізор та його характеристика.
54. Функції кейс-менеджменту:
55. Взаємодія з клієнтами та їх залучення.
56. Оцінка потреб, ситуації, сильних та слабких сторін клієнта.
57. Розробка та впровадження індивідуального плану кейс-менеджменту.
58. Моніторинг надання послуг.
59. Оцінювання результатів.
60. Завершення роботи з випадком.
61. Ведення відповідної документації.
62. Взаємодія з організаціями та фахівцями, які надають послуги в громаді.
63. Етичний кодекс взаємодії кейс-менеджерів.
64. Етичні принципи взаємодії.
65. Норми етичної поведінки спеціаліста.
66. Умови використання кейс-менеджменту в соціальній роботі.
67. Кейси та справи у соціальній роботі.
68. Роль кейс-менеджера в оцінюванні результатів.
69. Поняття кейс-менеджменту в пробації, його функції та сфера застосування.
70. Нормативно-правова основа реалізації кейс-менеджменту в українській системі пробації.
71. Призначення та роль кейс-менеджменту в сучасній пробації.
72. Види кейс-менеджменту: динамічний, скоординований, цілеспрямований, заснований на потребах, заснований на результатах оцінки кейс-менеджмент.
73. Моделі кейс-менеджменту в пробації.
74. Моделі кейс-менеджменту в пробації.
75. Оцінка потреб суб'єкта пробації.
76. Розробка плану взаємодії кейс-менеджера та суб'єкта пробації.
77. Моніторинг прогресування суб'єкта пробації.
78. Захист інтересів суб'єкта пробації (при необхідності).
79. «Кейс без менеджменту» — надання необхідної допомоги одразу після опису випадку.
80. Кейс-менеджмент в роботі служби пробації.
81. Ведення випадку в роботі із засудженими.
82. Співпраця ограну пробації з навчальними закладами.
83. Роль кейс-менеджменту при складанні досудової доповіді.
84. Зміст досудової доповіді та її мета.
85. Призначення та роль кейс-менеджменту в сучасній пробації.
86. План оцінки ризиків та потреб.
87. Рівні втручання.
88. Алгоритм кейс-менеджменту на стадії підготовки досудової доповіді.
89. Методичні рекомендації щодо застосування анкети оцінки ризиків та потреб.
90. Принципи оцінки та організації роботи.
91. Рекомендації стосовно заповнення позицій анкети.
92. Кримінально-правові ознаки: попередні судимості; вік вчинення першого злочину;
93. повторність, сукупність, рецидив злочинів; форма вини за терерішньою судимістю;
94. критерія злочину за теперішньою судимістю.
95. Наявність обставин, які обтяжують відповідальність за судимістю.
96. Час, який минув з моменту попереднього засудження /звільнення від покарання чи кримінальної відповідальності.
97. Час, який особа в сукупності провела в місцях позбавлення волі (за всіма наявними судимостями).
98. Структура досудової доповіді: соціально-психологічна характеристика (історія правопорушень, особистісні характеристики).
99. Оцінка ризиків вчинення повторного кримінального правопорушення.
100. Висновок про можливість виправлення без обмеження волі або позбавлення волі на певний строк.

101. Принцип кейс-менеджменту у цивільному судочинстві: порівняльне дослідження законодавства Італії та України.
102. Особливості використання методу оцінки ризиків і потреб засуджених: міжнародні підходи та національна практика.
103. Сектор ювенальної пробації: функції та задачі інституції: загальні положення; основні завдання та функції; права персоналу Сектору; повноваження персоналу Сектору; конфіденційність.
104. Правила ефективного кейс-менеджменту при роботі із неповнолітніми: фактори ризику та їх принципи.
105. Методичні рекомендації оцінки ризиків вчинення повторного кримінального правопорушення повнолітніми особами, які вчинили кримінальні правопорушення (обвинувачуються у вчиненні кримінальних правопорушень)» при веденні випадку неповнолітнього: форма оцінки; структура форми оцінки (розділи).
106. Сектор ювенальної пробації: основні положення.
107. Соціальний, психолого-педагогічний та кримінологічний портрет неповнолітніх, які найчастіше скоюють правопорушення.
108. Встановлення контакту та підтримки довірливих стосунків з неповнолітнім.
109. Додаткові форми до плану роботи із неповнолітньою особою. План супроводу.
110. Оцінки ризиків вчинення повторного кримінального правопорушення повнолітніми особами.
111. Аналіз випадку та його характеристика.
112. Аналіз випадку та оцінювання.
113. Ведення аналітичних записів.
114. Звернення та ресурси клієнта.
115. Рівень адаптованості.
116. Методичні рекомендації щодо складання індивідуального плану.
117. Розробка індивідуального плану.
118. Підбір послуг і постачальників.
119. Модель континууму підтримки.
120. Документація ведення випадку.
121. Завершення роботи з випадком.
122. Аналіз результатів.
123. Супервізія в роботі консультанта.
124. Види супервізії.
125. Частота супервізій.
126. Мотиваційне кольсугування та його характеристика.
127. Система підтримки клієнта.
128. Мобільність в роботі кольсугнанта.
129. Захист прав та інтересів клієнта.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна

1. Ю. В. Тодорцева Кейс-менеджмент як метод соціальної роботи в процесі підготовки професійно мобільних майбутніх фахівців соціальної сфери. 2020 р., № 69, Т. 3. ISSN 1992-5786. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах с. 133-137. DOI <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2020.69-3.27>.
2. Орієнтація на клієнта: практичний poradник для юриста системи надання БПД. Посібник. /Автори Арцимович А.О., Бреус С.М., Гошовський В.Ю., Ібрагімова І.М., Кулішова Т.В., Марчук М.Є., Марчук Н.І., Мередова А.Х., Сінчук О.А./ Ред – Гриб О.К., Тертичка О.В. – К.: Проект «Доступна та якісна правова допомога в Україні», 2019. Режим доступу: <https://qala-project-2.gitbook.io/robota-z-kl-ntami-pos-bnik/>, вільний. Дата публікації: 10.09.2019.
3. Профілювання та кейс-менеджмент в сфері зайнятості населення: метод. посібник [авт. кол.: О. Волгіна, Н. Гусак] / упорядн. – заг. ред. О. Іванова, О. Волгіна; ПРООН в Україні, Проект «Підтримка реформи соціального сектору в Україні». – К.: Ваіте, 2017. – 72 с.

4. Кейс-менеджмент внутрішньо-переміщених осіб: методичні рекомендації / Автор-упорядник: Гусак Н.С. – К., 2015. — 62 с.
5. Жуковська А.Ю. Наукові детермінанти інклюзивного підприємництва. Регіональні аспекти розвитку продуктивних сил України, 2020, Вип. № 25, С. 42- 48.

Додаткова

1. Ведення випадку в роботі з засудженими фахівців служби пробації: методичні рекомендації / І. Яковець, А. Волік, М. Демченко, Р. Дрозд, О. Янчук., 2015. 134 с.
2. Зверєва І.Д., Соціальна робота в Україні: навч. посібник для вузів / за заг. ред. І.Д.Зверєвої, Г.М.Лактіонової; М-во освіти і науки України; Луганський держ. пед. ун-т ім. Т. Шевченка; Христ. дит. фонд.-2-е вид., переробл. і доп. Київ: Центр навч. літер., 2004. 256 с.
3. Курси з розвитку соціальних та життєвих навичок для ув'язнених: практичний базовий посібник для персоналу з підготовки до звільнення / Мартін Седдон, Алла Шуть. Рада Європи. 2017. 86с.
4. Методики та інструменти роботи з неповнолітніми, які перебувають у конфлікті з законом : навч.-метод. посіб. : в 2 кн. / за заг. ред. Гейл Стідз, Тетяни Журавель. Кн.1. с.9
5. Методики та інструменти роботи з неповнолітніми, які перебувають у конфлікті з законом: навч.-метод. посіб. : в 2 кн. / за заг. ред. Гейл Сстідз, Тетяни Журавель. Кн.2.
6. Максимова Н.Ю. Психологія девіантної поведінки: навч. посіб. Київ : Либідь, 2011. 520 с.
7. Медведєв В.С. Кримінальна психологія: підручник Київ : Атіка, 2004. 368 с.
8. Міллер В., Роулінк С. Мотиваційні розмови: підготування людей до змін. Лондон: Гвілфорд. 2002.
9. Науково-практичний коментар до Закону України «Про пробацію» / за заг. ред. О. Л. Копиленка, Є. Ю. Бараша Київ : ФОП Кандиба Т. П., 2019. 114 с.
10. Основи професійної діяльності персоналу органу пробації : навч. посіб. для персоналу органу пробації / за заг. ред. Джеймса Седхема, Майкла Октігана. Київ : Білоцерковський центр підв. кваліф. Персоналу ДКВС України, 2017. 242 с.
11. Основи пенітенціарної психології: навч. посіб. / Н.П.Крейдун та ін. Харківський національний ун-т. Харків: б.в., 2007. 140 с.
12. Стідз Г., Солопова Л., Кочура О. Оцінка ризиків і потреб дітей в конфлікті з законом: Методичні рекомендації. 2014. 28 с.
13. Посібник для тренерів «Особливості проведення гендерно-орієнтованої роботи з неповнолітнім у конфлікті з законом» / упоряд. Айда Джейн Греам. 2014. 133 с.
14. Про пробацію : Закон України від 05.02.2015 року №160-VIII. Дата оновлення: 01.01.2020. URL: [//zakon.rada.gov.ua/laws/show/160-19](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/160-19) (дата звернення: 20.02.2020).
15. Пробація України. Офіц. веб-сайт. URL: http://www.probation.gov.ua/?page_id=118. (дата звернення: 24.02.2020).
16. Про затвердження Переліку заходів щодо реалізації пробаційних програм : наказ Міністерства юстиції України від 28.03.2018 року № 926/5. Дата оновлення: 12.07.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0483-18> (дата звернення: 24.02.2020).
17. Про затвердження положень про програми диференційованого виховного впливу на засуджених: наказ Міністерства юстиції України від 16.05.2016 року № 1418/5. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0727-16> (дата звернення: 20.02.2020).
18. Сучасність і перспективи пенітенціарної душпастирської опіки: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. Київ : Ін-т крим.-викон. служби, 2016. 134 с.
19. Яковець І.С. Негативні наслідки для суб'єктів пробації у разі укладання угоди: проблеми практичного тлумачення. Вісник пенітенціарної асоціації України. 2018. № 2. С.168–172.
20. Яковець І.С. Пробація: загальні підходи до визначення поняття та засади впровадження в Україні. Scientific Journal «ScienceRise». Юридичні науки. 2014. №2(2). С. 152–155.
21. Яковець І. С., Автухов К. А. Шлях впровадження та подальші перспективи інституту оцінки ризиків вчинення повторного правопорушення в Україні. Право України. 2019. №7. С. 152–162.
22. Яковець І. С., Лук'янченко Є. О. Ключові проблеми застосування суспільно корисних робіт як виду адміністративного стягнення. Вісник пенітенціарної асоціації України. 2019. № 3(9). С.148–154.

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

1. <https://docplayer.net/78149924-Metodichni-rekomendaciyi-z-keys-menedzhmentu-vnutrishno-peremishchenih-osib.html>
2. <https://core.ac.uk/download/pdf/339163194.pdf>
3. <https://qala-project-2.gitbook.io/robota-z-kl-ntami-pos-bnik/1.-zagalna-chastina/1.4.-vimogi-do-roboti-na-posadi.-kompetenciyi-nachalnika-strukturnogo-pidrozdilu-yakii-zabezpechuye>
4. <https://core.ac.uk/download/pdf/339163194.pdf>
5. <https://qala-project-2.gitbook.io/robota-z-kl-ntami-pos-bnik/1.-zagalna-chastina/1.4.-vimogi-do-roboti-na-posadi.-kompetenciyi-nachalnika-strukturnogo-pidrozdilu-yakii-zabezpechuye>
6. <https://aph.org.ua/wp-content/uploads/2016/08/case-site.pdf>
7. <https://core.ac.uk/download/pdf/339163194.pdf>
8. <https://qala-project-2.gitbook.io/robota-z-kl-ntami-pos-bnik/1.-zagalna-chastina/1.4.-vimogi-do-roboti-na-posadi.-kompetenciyi-nachalnika-strukturnogo-pidrozdilu-yakii-zabezpechuye>
9. <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/b119b739-938d-4cea-b5b5-e9fd4c000c3d/content>
10. <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2016/12/63.pdf>
11. <https://qala-project-2.gitbook.io/robota-z-kl-ntami-pos-bnik/dodatki/1.-keis-menedzhment>
12. <https://qala-project-2.gitbook.io/robota-z-kl-ntami-pos-bnik/1.-zagalna-chastina/1.4.-vimogi-do-roboti-na-posadi.-kompetenciyi-nachalnika-strukturnogo-pidrozdilu-yakii-zabezpechuye>
13. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1031-17#Text>
14. https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/21324/1/UPF_Methodology-P01-RM-18-09-17_pr_obnova_WEB.pdf
15. <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2016/12/63.pdf>
16. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1031-17#Text>
17. https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/21324/1/UPF_Methodology-P01-RM-18-09-17_pr_obnova_WEB.pdf
18. <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2016/12/63.pdf>